

De dierenarts voelt tijdens haar dagelijks bezoek op het bedrijf van Van den Hout een van de melkkoeien op

BEDRIJFSPROFIEL

eigenaren: **Rudy, Bart, Kees en Hanny van den Hout**

plaats: **Neeroeteren**

melk en- kalfkoeien: **500**

jongvee: **460**

prod: **9200 kg melk, 4,02% vet, 3,67% eiwit**

grondgebruik: **260 ha**

rantsoen hoogproductieve koeien: **25 kg mais,**

8 kg kuilgras, 6 kg erwtenvezel, 5 kg

bierbostel, 4 kg tarwegistconcentraat, 2,3 kg

maismeel, 2,2 kg sojaschroot, 1,5 kg raap,

0,7 kg smulsiroep, 0,5 kg graszaadstro

aangevuld met mineralen, zout en

zeeschelpenkalk.

tankcelgetal: **175.000**

tussenkalftijd: **380 dagen**

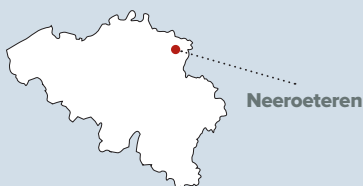
interval afkalven-1e inseminatie: **57 dagen**

kalversterfte binnen 14 dagen: **2 procent**

Vrije statussen: **para-tbc, bvd en ibr**

Diergezondheidskosten (incl.

vruchtbaarheidsbegeleiding): **1 cent/kg melk**

Extra foto's online

Meer beelden van het bedrijf Van den Hout zijn te vinden op de Veeteelt.nl site.

Foto en film op **veeteelt.nl**

Groeien door preventief werken

Hoewel een cliché: 'voorkomen is beter dan genezen' is het toch echt van toepassing op de bedrijfsvoering van familie Van den Hout. Het pasteuriseren van alle biest en melk voor de kalveren is een sprekend voorbeeld. Controle en behandeling van koeien gebeurt dagelijks door de dierenarts. Het is onderdeel van hoe de veestapel van 23 naar 500 koeien groeide.

TEKST FLORUS PELLIKAAN

Voorzichtig broemt er een kleine vlieg door het kantoor waar Kees van den Hout uiteenzet hoe de bedrijfsvoering rond de diergezondheid in elkaar steekt. 'Straks de ongediertebestrijder even bellen', vertelt Van den Hout wanneer hij de vlieg opmerkt. 'De laatste week zien we er weer een paar meer.' Waar op andere bedrijven dieren en verblijven soms zwart zien van de vliegen, is daar in Neeroeteren beslist geen sprake van. Zelfs niet bij de jongste kalveren. 'Vliegen zijn niet alleen een frustratie voor het dier, maar ook een heel grote besmettingsbron voor allerlei ziekten', vertelt Kees van den Hout. 'Om dit onder de knie te houden, komt er hier af en toe een professionele ongediertebestrijder langs, bijvoorbeeld tijdens het uitmesten van de jongveestal. Dat kost ons 1500 euro per jaar, maar dat kan gemakkelijk uit. Naast het voorkomen van ziekten is het ook goed voor het imago als er nauwelijks vliegen en die welbekende larven voorkomen.'

Hogere ziektedruk groot bedrijf

Het fanatiek bestrijden van de vliegen is een sprekend voorbeeld van hoe hoog preventie in het vaandel staat bij familie Van den Hout. 'Het belangrijkste van preventie is dat er veel meer mee te verdienen is dan denken dat je een bepaalde aandoening niet hebt of niet krijgt. Aandoeningen zoals bijvoorbeeld para-tbc zijn altijd aanwezig, maar niet altijd zichtbaar. Preventie blijft daarvoor dus altijd nodig', stelt Kees van den Hout (56). Samen met zijn vrouw Hanny (57) en zoons Bart (32) en Rudy (28) runt hij het melkveebedrijf dat op dit moment 500 melk- en kalfkoeien heeft. 'Bij deze omvang moet je ook wel zorgvuldig en preventief werken. Omdat er bijvoorbeeld altijd koeien afkalven, blijft er ook altijd ziektedruk aanwezig', stelt Bart. De familie is van oorsprong afkomstig uit Nederland. Het ouderlijk melkveebedrijf in het Noord-Brabantse

- 1 Licht en vooral lucht staan centraal in de nieuwe stal. Vanaf vier kanten kan buitenlucht de stal in
- 2 De ligboxen zijn uit één stuk gemaakt en door de speciale vorm raken de koeien het ijzerwerk niet
- 3 Iedere twee maanden worden met het oog op de hygiëne de staarten geschoren en de haren van de uiers gebrand
- 4 De dierenarts bezoekt haast dagelijks het bedrijf. Communicatie over welke koeien onderzocht moeten worden en de bevindingen vinden plaats via de groepsapp zodat iedereen op de hoogte is
- 5 Intensieve vruchtbaarheidsbegeleiding zorgt voor een gemiddelde tussenkalftijd van 380 dagen

Dierenarts Bert Damiaans: 'Bedrijfsvoering bij Van den Hout is precies en hypermodern'

Op dit moment werkt hij aan zijn doctoraat aan de faculteit diergeneeskunde in Gent, maar tot drie jaar terug kwam Bert Damiaans als dierenarts bij familie Van den Hout. Lang hoeft hij niet na te denken bij de vraag wat het bedrijf kenmerkt. 'De mensen hebben heel veel voor hun dieren over en zijn altijd bezig hun bedrijfsvoering en de diergezondheid te verbeteren', vertelt Damiaans. 'De bedrijfsvoering is precies en hypermodern.'

Alle gegevens op het gebied van diergezondheid wordt vastgelegd en opgeslagen. Problemen worden direct opgepakt en er wordt net zo lang gezocht tot de oorzaak boven tafel is.' Volgens de dierenarts zijn de ondernemers zo fanatiek met diergezondheid bezig omdat ze maar al te goed beseffen dat een gezonde en gelukkige koe het meeste produceert. Ook in de tijd dat Damiaans dierenarts was

bezocht hij het bedrijf veelvuldig. 'Je kreeg veel dieren onder ogen omdat ze zo kort op de bal speelden. Als dierenarts is het dan gemakkelijker om er wat gezondheid betreft echt mee bovenop te zitten', vertelt Damiaans. 'Op die manier zijn zaken vroegtijdig te tackelen en is coaching en begeleiding gemakkelijker. Voor boer en dierenarts werkt dit veel fijner dan af en toe eens bij een probleemgeval geroepen worden.'

Diessen was een gemengd bedrijf, dat later omgevormd werd in een gesloten varkensbedrijf met mestkuikens. Van den Hout besloot op 21-jarige leeftijd buiten het ouderlijk bedrijf verder te gaan en kwam in Vlaanderen terecht. 'Daar was destijds de grondprijs een tiende van die in Nederland. We zijn begonnen met het melken van 23 koeien op een bedrijfje met een stal voor 60 koeien', herinnert Van den Hout zich. De slimme ondernemer wist de afgelopen jaren, gebruikmakend van allerlei speciale uitzonderingen, uit te breiden tot 500 koeien die op dit moment allemaal op het bedrijf in Neeroeteren worden gemolken. Jongvee verblijft op locaties in Bree en Molenbeersel. 'We hadden als jong stel te veel geld voor een gewoon huis, maar te weinig voor een boerderij. Daardoor moet je vanaf de eerste dag alle zeilen bijzetten en volop rekenen. We hebben altijd alles zelf gebouwd, vaak van tweedehands spullen. Er is in die periode geen betere school dan je lopende rekening. Die financiële kwetsbaarheid is ook de reden dat we altijd zoveel werk van preventie hebben gemaakt.'

Erg lage kalversterfte

Het voorkomen van aandoeningen begint bij de geboorte en op dat moment treedt er direct een protocol in werking. Er wordt gepasteuriseerde biest ontdooit met het Coloquick-systeem. Betreft het een vaarskalf, dan is de kwaliteit van de biest, bepaald met de refractometer, meer dan 23 procent droge stof. Biest voor stierkalveren heeft een kwaliteit van 22 tot 23 procent. Alles met waarden lager dan 22 procent gaat richting een vlak bij gelegen geitenbedrijf. Terwijl de biest, netjes gerangschikt op kwaliteit in de diepvries, wordt ontdooit door de Coloquick maakt een van de veehouders een schone en ontsmette eenlingbox klaar. Deze zelfgemaakte kunststof boxjes hebben een dichtgelaste naad wat schoonmaken eenvoudig maakt. 'We rijden met het boxje op de hefttruck eerst langs het gemalen stro en dan langs de afkalfbox. Kalveren met de kruiwagen vervoeren is één grote besmettingsbron', stelt Kees. Na de vier liter biest krijgen de kalveren 24 uur geen drinken. Daarna schakelen stierkalveren over op gepasteuriseerde koemelk en vaarskalveren op melkpoeder. 'Het pasteuriseren van biest en melk scheelt zoveel in het voorkomen van bijvoorbeeld hoesten en diarree. We zagen het eerder in Oost-Duitsland en Amerika, toen lachte ik er nog om, maar als je jaarlijks

500 kalveren hebt ga je het vanzelf doen. Dieren moeten een bepaald niveau aan besmetting hebben om ziek te worden. Door het pasteuriseren verspreiden ziektekiemen zich minder.' Het effect van de werkwijze wordt bevestigd door de kalversterfte in de eerste veertien dagen. Dat is op dit bedrijf met twee procent bijzonder laag.

Tussenkalf tijd van 380 dagen

De dierenarts is haast dagelijks op het bedrijf te vinden. Het is een bewuste strategie van de ondernemers om zelf geen handelingen aan de koeien te verrichten. 'We zouden met meer vreemd personeel kunnen werken en het wel zelf doen, maar we denken dat het behandelen van de koeien door de specialist beter functioneert. We moeten toch ergens arbeid inhuren. Bovendien zijn dierenartskosten aftrekbaar in de forfaitaire boekhouding.' De ondernemers hebben een appgroep met de dierenartsen en noteren welke koeien nagezien of behandeld moeten worden. In de app typen de melkveehouders ook alvast de signalen van aandoening. De koeien worden gesepareerd en vastgezet, waardoor de dierenarts in principe zichzelf kan redden. Hij of zij geeft in de app weer aan of de koe de volgende dag nogmaals ter observatie moeten worden aangeboden. 'Door deze intensieve begeleiding merken we dat koeien sneller weer de oude zijn. Hierdoor denken we de dierenartskosten van 1 cent per kilo melk terug te verdienen. Dit is inclusief onthoornen en de totale vruchtbaarheidsbegeleiding.' Door de intensieve dierenartsbegeleiding begint Van den Hout gemiddeld al op 57 dagen met insemineren, waarna de tussenkalf tijd uiteindelijk ongeveer 380 dagen telt. 'Dit is gedaald sinds de aanschaf van de stappentellers. We insemineren nu alles blind op basis van de informatie van de stappenteller. Dat scheelt kijkwerk en hormonen.'

Bo voor het droogzetten

Andere preventieve handelingen die voor Van den Hout inmiddels vanzelfsprekend zijn, zijn het branden van het haar van de uiers en scheren van de staarten iedere twee maanden. Niet voor niets is ook bierbostel onderdeel van het rantsoen, omdat dit volgens Van den Hout de vacht van de koeien korter houdt. Met het oog op het voorkomen van kruisbesmetting, wordt de vaarzengroep als eerste gemolken. Door de schone melkinstallatie voorkomen ze hiermee besmetting bij de jonge koeien. Na de

- 6** De hoogproductieve koeien hebben een lagere bezetting aan het voerhek om voldoende voeropname veilig te stellen
- 7** Koeien waarvan geen kalf meer aangehouden moet worden, krijgen een rood oormerkje. Ze blijven guster of krijgen een witblauwe stier als partner
- 8** Tochtwaarneming gebeurt helemaal op basis van stappentellers
- 9** Na de eenlingboxen komen de vaarskalveren in groepshuisvesting bij de kalverdrinkautomaat
- 10** De stierkalveren krijgen gepasteuriseerde volle koemelk
- 11** De kwaliteit van de biest wordt gemeten met een refractometer
- 12** Een kalverdrinkautomaat wordt al twintig jaar naar volle tevredenheid gebruikt
- 13** Als een kalf geboren is krijgt het biest uit de voorraad in de vriezer waarvan de kwaliteit is bepaald
- 14** De biest wordt ingevroren en ontdooid met behulp van het Coloquick-systeem

8

Stroomschema voeding vanaf de geboorte

vaarzen gaan de nieuwmelkte koeien door de veertigstands buitenmelker-melkput. Deze hoogproductieve koeien zitten in een deel van de ligboxenstal met twee boxenrijen ten opzichte van de rest van de stal met drie boxenrijen. 'Hier hebben de hoogproductieve meer voerhekruimte tot hun beschikking en ook meer rust. De eerste drie maanden van de lactatie zitten koeien in deze groep.' Het bedrijf heeft in het verleden wat last gehad van hoog celgetal door een forse overbezetting in de oude stal. Het gemiddeld celgetal is inmiddels flink gezakt door onder andere de volgorde van melken en het standaard doorspoelen van het melkstal van een hoogcelgetalkoe met kokend warm water. Wanneer een koe moet worden drooggezet en een hoog celgetal heeft, volgt er eerst een bacteriologisch onderzoek en in de meeste gevallen een behandeling met antibiotica.

Veel aandacht voor para-tbc

Dat gezondheid veel focus op het bedrijf krijgt, is niet verwonderlijk gezien de nevenfuncties die Kees van den Hout op het gebied van diergezondheid onder andere bekleed binnen DGZ, Boerenbond en FAVV. Voor veel dierziekten heeft het bedrijf een vrije status. Een aandoening die bijzondere aandacht krijgt van Van den Hout is para-tbc. 'Para is iets dat overal is. Koeien zijn vrij als hun titer minder dan 22 is. Dat betekent wel dat koeien het toch bij zich kunnen dragen. Als ze ouder worden of de weerstand verminderd kan para zo ineens weer om de hoek komen. Ook dat pleit dus voor preventief werken en een goede diervoorzorging.' Om parabetmetting te voorkomen hebben de ondernemers naar volle tevredenheid al meer dan 20 jaar een drinkautomaat voor de kalveren die na veertien dagen uit de eenlingbox naar de kalverstal gaat. Ook krijgen de jonge kalveren onbemest kuilgras. 'Soms hoor ik over veehouders die volle melk voeren en die ook nog eens mixen. Dat is echt para verstrooien.' In het verleden vaccineerden de melkveehouders altijd al tegen ibr en ze blijven dat volhouden, ondanks hun vrije status. 'We zitten zeker met een van de jongveebedrijven dicht tegen de Nederlandse grens. Het is te gevaarlijk om de dieren geen bescherming te geven.' Naast de

aanpak van ibr worden alle kalveren ook op bvd onderzocht. Nog nooit is er bij Van den Hout een drager gevonden. 'Daar zijn we blij mee want bvd heeft catastrofale gevolgen. België was qua diergezondheid in het verleden een rommeltje door de vele vetweiders. De aanpak van diergezondheid is nu echter streng geworden en streeft Nederland ruim voorbij. Dat er daar geen beleid komt voor bvd snap ik niet, het is een moeilijk te bestrijden ziekte met grote gevolgen die je zo snel mogelijk wilt uitbannen.'

Contactloze ligboxen

Koeien die wat mankeren en waar Van den Hout geen kalveren meer uit wil fokken, krijgen een rood oormerkje ingeknepen als herkenning. Deze koeien worden niet meer drachtig gemaakt of krijgen een vleesras als partner. Hierdoor wordt verspreiding van een aandoening of een ongewenste eigenschap voorkomen. Aan een goede gezondheid draagt volgens Van den Hout ook koecomfort bij. Daarom is de nieuwe stal voorzien van stalinrichting van Zimmermann. Deze boxen zijn uit één stuk vervaardigd en daardoor bovengemiddeld sterk. Ook zijn ze zo gemaakt dat een koe bij het gaan staan of liggen geen pijpen raakt. 'De koeien hebben er echt een hekel aan als ze naar de oude stal met gewone ligboxen moeten. Kijk maar eens goed', wijst Bart van den Hout naar de boxenrij tijdens de rondleiding. 'De koeien raken het ijzerwerk niet en alle boxen liggen ook vol. Als je in een stal komt waar om en om wel en niet een koe ligt, dan klopt er iets niet.' De stal kan vanaf vier zijden worden geventileerd en is 12 meter hoog in de nok, waardoor warmte niet snel een probleem is. 'En de 1350 zonnepanelen die erop liggen houden meer warmte tegen dan een geïsoleerd dak.' De ambitieuze ondernemers zien richting de toekomst nieuwe mogelijkheden in het proces van het kraken van mest, waardoor mogelijk meer stikstof uit dierlijke mest gegeven mag worden in plaats van kunstmest. Uitbreiden in koeien op de huidige locatie is niet toegestaan. Of er mogelijk op een tweede bedrijf nog eens koeien gemolken gaan worden? Kees met een glimlach: 'Je weet maar nooit, maar op dit moment is er niets concreet.' |

12

14